

Daniel

Novelle af Martin A Hansen

Fra

Høstgildet 1960

Jeg har altid forestillet mig, at det var den her novelle Jakob Knudsen referere til når han i salmen "Tunge mørke natteskyer" skriver linjen

Tung og mørk den tavse nat

Over jorden spænder

Hist kun bag et vindve mat

Vågelys der brænder

Drengen Daniel, 20 år ligger i det lille rum, der ikke er meget større end en kiste. Han er fuldt klar over hvad der sker. Han har længe mærket, at de trak sig fra ham. Kun Signe den unge brorkone kommer ind til ham i kammeret og hjælper ham og plejer ham. Han ved at de ikke kan bærer deres skyld, den der består i at de har besluttet at fly fra deres fæstegård og deres fæste. Den gård har de boet på så længe at de ved at den engang, før borgerkrigene for flere hundrede år siden, var deres gård.

De har som de andre i landsbyen begravet kreaturerne og pesttjørnene er plantet oven på graven, men de har igen fremtid mere på stedet og der er allerede 3 tomme gårde i byen. Dertil kommer at to af de fire sønner er døde og den tredje er på vej. Daniel ser på navnene, de står skrevet på den ukalkede væg: Niels og Anders står der og så DAN ... det sidste mangler endnu.

De lå der og så ud i luften og til sidst var de bare øjne og så døde de, men Daniel læser, han læser i krøniken han mumler læser og personerne står klare for ham. Han kan dem alle: krønikens og biblens personer og alle optager ham.

Han må blive på gården, han vil blive på gården. De ville have ham med på flugten men han ville blive. Når herremanden kommer, skal han være garant for at de ikke er flygtede, for han er her. Han er sin slægt.

Han får tællelyset ind så han kan læse ved det sidste lys og de ser hans vindue lyse i mørket, mens det tager afsted mod det uvisse.

Lyset går ud for ham, men det lykkes for ham at kradse IEL ind på væggen.

Fortællingen er holdt i et smukt agrar-arkaisk sprog, det er Aakjær på prosa og naturbeskrivelserne er dystre og gribende, man ved hvad der er på færde blandt mennesker.

Martin A. Hansens tanke om offer er bærende, en må ofre sig for de andre en må blive tilbage. Her i modsætning til novellen Offer er ofret helt klar over hvad der kommer og han forstår det. Han forstår hvorfor de må flygte og han må blive. Daniel har i modsætning til sine brødre indsiget. Den har han fået fra

sin læsning fra fortællingerne som han har taget til sig og som hjælper ham til at forme den skæbne der bliver hans. Daniel, navnet betyder Guds dom. Læsningen får ham til at huske hvad han har set og tænkt i sit liv, sætte det i forbindelse med det han læser. Når han læser om Kejser Karl husker han hvordan han har set ørnen kaste sig ned fra træet som en død sæk for derefter at rette sin flugt op i et dødbringende angreb på bytte.

Baggrunden for novellen er at i

I 1700-tallet var der i to omgange kvægpest i Danmark, nogen mener at der omkom 2 millioner stykker kvæg og den deroute der havde stået på for bondestanden siden Grevens fejde blev så nærmest dødsstødet for bondestanden- Men i mellem tiden var man kommet ind i oplysningstiden og var klar over at et land skal have en fri bondestand. De begyndende tanker om frihed og lighed lå lige om hjørnet og Struensee fik fat på en dyrlæge og fik oprettet dyrlægeinstitutionen i Danmark og lavet beskyttelses lov som jo endte med at stavnsbåndet blev ophævet. Selvfølgelig blev noget af hans lovgivning rullet tilbage, men an havde fået øjnene op for bøndernes også for de Jordløses problem.

Sådan kan epidemier sætte noget i gang som kan blive til gavn.